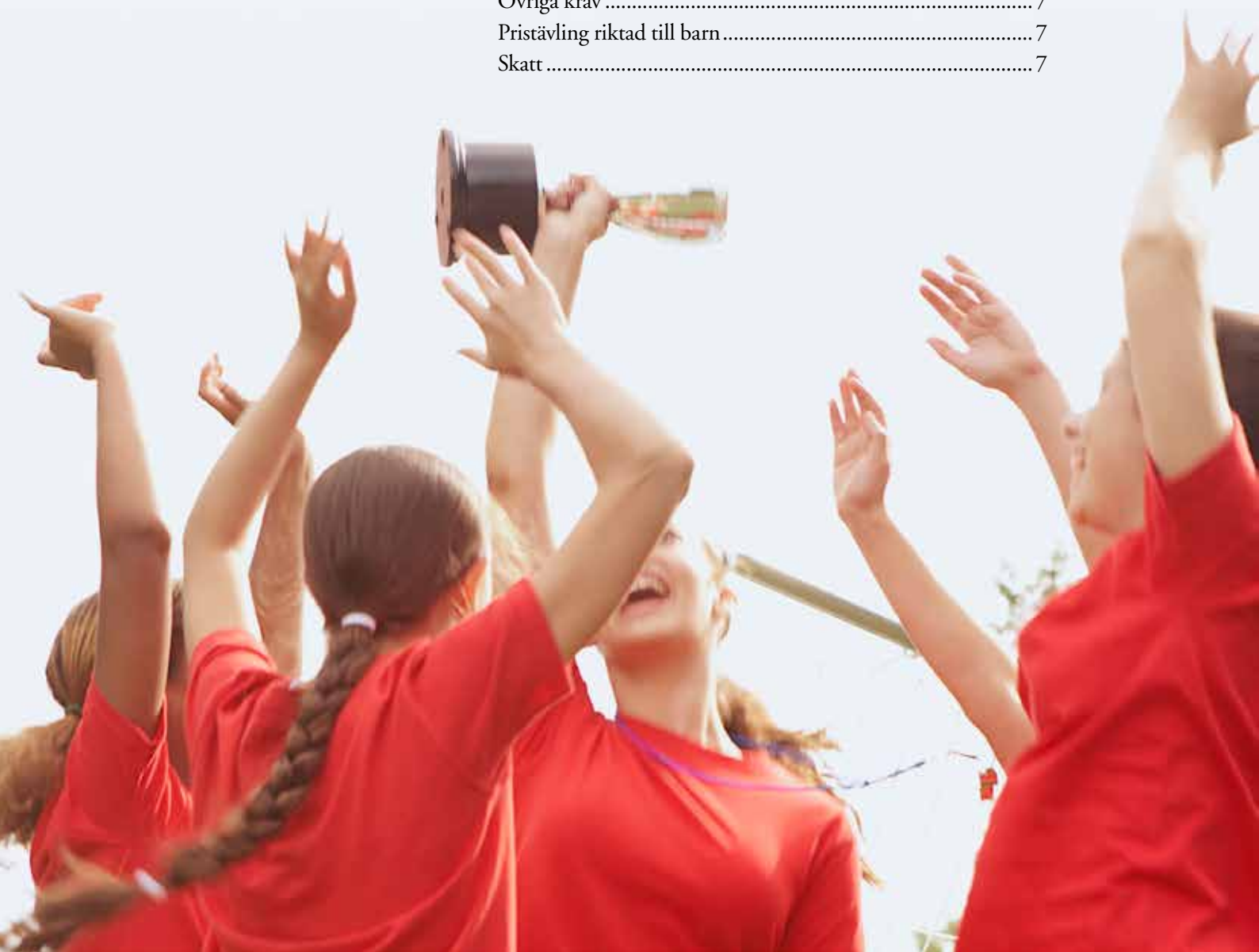

Skilnaden mellan
lotteri och tävling

Innehåll

Skillnaden mellan lotteri och tävling	3
Lotterier.....	3
Vad säger lagen?	3
Men vad är då ett lotteri?	3
Exempel på några olika typer av lotterier.....	3
Lotterier och allmänheten.....	4
Lotterier och krav på tillstånd.....	4
Lotterier utan krav på tillstånd	4
Straffbestämmelser	4
Skillnaden mellan lotteri och tävling.....	5
Lotteri.....	5
Tävling.....	5
Om lotteri- och tävlingsmoment blandas i ett och samma arrangemang	5
Aktiviteter i sociala medier.....	6
Pristävlingar i marknadsföring/reklam.....	6
Marknadsföringens utformning	6
Presentation av marknadsföringen.....	6
Övriga krav	7
Pristävling riktad till barn.....	7
Skatt	7

Skillnaden mellan lotteri och tävling

Det förekommer ett stort antal arrangemang i olika sammanhang som kan betraktas som lotterier eller tävlingar. Lotteriinspektionen har tillsammans med Konsumentverket och Skatteverket sammanställt följande information för att på ett enkelt sätt försöka tydliggöra skillnaden mellan lotteri och tävling samt marknadsförings- och skattereglerna i stort kring detta.

Samtliga angivelser om prisbasbelopp avser prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Lotterier

Vad säger lagen?

De regler som finns för lotterier återfinns i lotterilagen (1994:1000). Med lotteri avses en verksamhet där en eller flera deltagare, med eller utan insats, vinner något som har ett högre värde än vad var och en av de övriga deltagarna kan få (3 § lotterilagen).

Så även om du inte betalt någon insats för att vara med så kan det vara ett lotteri om du får möjlighet att vinna något mer än någon annan. För den som anordnar lotteriet, spelar det ingen roll om det finns ett vinstsyfte eller inte med anordnandet för att det ska anses vara ett lotteri.

Lotterilagen tillämpas bara på lotterier som är anordnade för allmänheten (1 § lotterilagen). Mer om vad som avses med allmänheten redogörs för under rubriken Lotterier och allmänheten.

Men vad är då ett lotteri?

För att ett arrangemang ska kunna sägas vara ett lotteri ska, som nämdes i förra avsnittet någon eller några kunna vinna mer än någon annan av de deltagande. Detta ska ske genom;

- Lottning, gissning, vadhållning och liknande förfaranden
- Marknads- och tivolinöjen
- Bingospel, automatspel, roulettespel, tärningsspel, kortspel, kedjebrevsspel och liknande spel

Exempel på några olika typer av lotterier

En bedömning av arrangemanget måste alltid göras i varje enskilt fall.

- **Lottning** - det först öppnade rätta svaret vinner, slumpmässigt dela ut en vinst till någon som till exempel lämnar sitt visitkort i en burk, besöker en webbplats, svarar på en enkät, blir samtal nummer fem som ringer in.
- **Gissning** - ange ett visst datum när någon händelse kommer att inträffa eller hur fort en viss händelse sker, hur många bönor det är i burken och så kallade lägstabudauktioner där deltagaren genom gissning lägger det lägsta unika kronalet med mera.
- **Vadhållning** – totalisatorvadhållning vid hästtävlingar, vadhållning vid idrottstävlingar med mera.
- **Marknads- och tivolinöjen** – exempelvis ringkastning, bollkastning, pilkastning. Dessa behöver inte anordnas i traditionell marknadsmiljö för att klassificeras som lotteri utan det handlar om att spelet som sådant kan inordnas under begreppet marknads- och tivolinöje.
- **Bingospel, automatspel, roulettespel, tärningsspel, kortspel, kedjebrevsspel och liknande spel.**

För att avgöra om ett arrangemang är ett lotteri ska man dels se till eventuellt slumpmoment dels hela arrangemangets allmänna karaktär.

Lotterier och allmänheten

Lotterilagen reglerar lotterier som anordnas för allmänheten. Men vad menas då med anordnat just för allmänheten?

För att ett lotteri inte ska vara anordnat för allmänheten krävs det att de som deltar i lotteriet utgör en klart avgränsad och sluten krets (en lätt utskiljbar grupp av människor som inte är för många) och att de har någon form av inbördes gemenskap. Då är lotterilagen inte tillämplig.

Även om lotteriet är ordnat för en sluten krets av människor, till exempel i en förening, men vem som helst har möjlighet att bli medlem i föreningen anses lotteriet anordnat för allmänheten. Även lotterier för anställda eller medlemmar i en viss bransch kan utgöra ett lotteri anordnat för allmänheten. I en dom från länsrätten i Västerbottens län (mål nr 1781-98) ansågs ett lotteri anordnat för allmänheten trots att den aktuella föreningen bara hade cirka 190 medlemmar varav endast 15-20 av dessa deltog vid varje lotteritillfälle.

Lotterier och krav på tillstånd

Huvudregeln är att lotterier inte får anordnas utan tillstånd (9 § lotterilagen). I princip är det bara ideella föreningar som bedriver allmännyttig verksamhet som kan få tillstånd (15 § lotterilagen). Exempel på föreningar som kan få tillstånd är sådana med välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, kulturella, idrottsliga eller annat jämförligt ändamål.

Lotterier utan krav på tillstånd

Under vissa förutsättningar kan man anordna lotteri utan tillstånd.

Ett exempel är när man i en tryckt periodisk skrift, exempelvis en dagstidning eller veckotidning, eller om man i samband med sändning i radio och tv anordnar en tävling och för att särskilja vinnaren i tävlingen använder sig av ett slumpmoment. Den som anordnar en tävling i en tidskrift eller i samband med sändning i radio och tv får inte kräva av deltagarna att de ska betala insats för att få vara med eller att man måste inneha skriften. En insats kan vara att deltagaren ringer in sitt svar och en del av kostnaden går till den som anordnar, ett så kallat betalsamtal (21 och 21 c §§ lotterilagen). Värdet av högsta vinsten får uppgå till högst 1/60 basbelopp, cirka 700 kronor.

Exempel på detta kan vara att det i en tidskrift anordnas ett korsord, en rebus eller en tävling med frågor där vinnaren utses genom att man slumpar fram denne bland de som inkommit med rätt svar. Det är däremot inte tillåtet att med slumpens hjälp ta fram en vinnare som endast skickat in en talong, ett kort eller dylikt med namn och adress, det vill säga där det inte alls föregåtts av något tävlingsmoment.

Ett annat exempel är att vem som helst kan anordna lotteri utan tillstånd i samband med en offentlig nöjeställning (20 § lotterilagen). Denna tillställning kan till exempel vara en danstillställning eller en marknad. I dessa fall får varje insats uppgå till högst 1/6 000 basbelopp, cirka 7 kronor och den högsta vinsten får motsvara högst 1/60 basbelopp, cirka 700 kronor. Exempel på detta kan vara att en skolklass anordnar lotteri i samband med stadens årliga marknad eller en dansarrangör som vill anordna ett mindre lotteri i samband med dansen.

Straffbestämmelser

Att anordna ett lotteri utan nödvändiga tillstånd kan leda till böter eller fängelse i högst sex månader.

Skillnaden mellan lotteri och tävling

Det kan ibland vara svårt att definiera om ett arrangemang är ett lotteri eller en tävling. För att göra en korrekt bedömning behöver man se till hur de olika graderna av slump och prestation förhåller sig till varandra.

Lotteri

Som riktlinje kan sägas att ett arrangemang som avgörs med slumpens hjälp är att betrakta som ett lotteri. Exempel på detta;

- lottning, om man med lottning får fram vinnaren
- gissningar av olika slag, till exempel när en viss händelse ska inträffa, hur många ärtor det är i burken eller hur mycket grisen väger. En form av lotteri genom gissning är så kallade lägstabudauktioner. I dessa ”auktioner” kan en deltagare få en vinst till ett högre värde än vad var och en av de övriga som deltar kan få genom att gissa på ett krontal. Den som gissat genom att lägga det lägsta unika krontalet vinner.

Tävling

Avgörs ett arrangemang med en prestation som att till exempel skriva en slogan, kan det vara att se som en tävling. Se mer om prestations-/pristävlingar på nästa sida.

Om lotteri- och tävlingsmoment blandas i ett och samma arrangemang

Enligt praxis är ett arrangemang totalt sett att anse som ett lotteri om prestationsmomentet tidsmässigt är före slumpmomentet, medan det ska anses som en tävling om slumpmomentet är före prestationsmomentet. Men om antalet deltagare genom slumpmomentet minskas ner så mycket att alla kan få en vinst betraktas det som ett lotteri eftersom man i samband med slumpmomentet redan bestämt vilka som ska vinna.

Aktiviteter i sociala medier

I sociala medier är det allt vanligare att företag och privatpersoner uppmanar besökare att delta i olika aktiviteter, till exempel att ”gilla” något eller ”dela” något med sina vänner. Genom att göra detta deltar man sedan i någon form av utlottning där man kan vinna biljetter, pengar eller varor. Är det så att arrangemang avgörs med slumpens hjälp exempelvis genom att man lottar fram bland dem som ”gillat” och ”delat”, är det ingen tävling utan ett lotteri. Lotterier kräver tillstånd. Tillstånd kan inte ges till privatpersoner eller företag.

Om utgången i arrangemanget avgörs av någons prestation till exempel en bedömning av någons förslag till en slogan eller att deltagaren kan svaret på fler kunskapsfrågor än andra som deltar, är det normalt sett inte fråga om ett lotteri. Prestationsmomentet får dock inte vara för enkelt för då kan det fortfarande anses vara ett lotteri, en helhetsbedömning av arrangemanget måste alltid göras. Är det fråga om ett prestationsmoment ska det tydligt framgå för deltagarna i arrangemanget hur vinnaren utses.

Pristävlingar i marknadsföring/reklam

Marknadsföringens utformning

En arrangör av en pristävling får kräva att en deltagare ska köpa en produkt för att få delta i tävlingen. Utformningen av pristävlingar bedöms framför allt enligt 10 § marknadsföringslagen (2008:486). Lagen ställer krav på att all väsentlig information tydligt ska lämnas i marknadsföringen. Med det menas till exempel tydlig information om villkoren för att utnyttja erbjudandet, prisets egenskaper och värde och om erbjudandets tidsgränser och andra begränsningar.

Om marknadsföring av en pristävling sker med hjälp av olika inslag i en kampanj ska som huvudregel all reklam i kampanjen vara korrekt var för sig. En eventuell deltagare kan inte förväntas ha en helhetsbild över ett marknadsföringsmaterial som består av flera olika delar. Brister i vissa delar av marknadsföringsmaterialet kan därför inte bortses ifrån genom hänvisning till andra reklamdelar, som ingår i en och samma kampanj.

Presentation av marknadsföringen

- Väsentliga villkor, tidsgränser och andra begränsningar för tävlingen ska redovisas tydligt och uttömmande. I princip alla villkor och begränsningar är väsentlig information.
- Marknadsföringen får inte ge sken av att mottagaren är utvald av annat än kommersiella skäl när så inte är fallet.
- Om deltagandet i tävlingen är förenat med köptvång ska tydlig information lämnas om vad det kostar att delta. Om kostnaden kan variera ska ett prisexempel anges. Generellt gäller att huvuderbjudandet ska vara lika framträdande som erbjudandet att vara med i pristävlingen (lockererbjudandet).
- Tävlingsuppgiften ska beskrivas utförligt och enkelt. Det innebär att den tävlande måste kunna bilda sig en uppfattning om tävlingens karaktär och inriktning.
- Information ska lämnas om hur bedömningen går till och vilka kriterier som är avgörande.
- Det ska framgå hur pristagare utses. Om en jury bedömer tävlingsbidragen bör ledamöterna i juryn namnges.
- Information ska finnas om var och när namnen på pristagarna kommer att publiceras. Resultatet av tävlingen ska presenteras på lämpligt sätt, till exempel i en dagstidning eller på en webbplats. Det räcker inte att bara meddela vinnarna personligen.
- Vinsterna ska beskrivas vad gäller värde, modell och liknande.
- Information ska ges om att skatt kan komma att tas ut. För många kan det komma som en överraskning när man får veta att värdet av en vinst, till exempel en långresa, ska beskattas.

Övriga krav

- Samma villkor ska gälla för alla som deltar i tävlingen.
- Bedömningen av tävlingsbidragen måste vara opartisk och får inte innehålla godtycke.
- Tävlingen ska genomföras enligt de regler som arrangören från början informerat om.

Pristävling riktad till barn

När pristävlingar riktas till barn är det särskilt viktigt att tävlingen presenteras klart och lättförståeligt. Särskilt höga krav ställs på information som riktar sig till barn och ungdom. Tävlingen ska genomföras korrekt och på det sätt som arrangören har informerat om även om tävlingen lockar ett mycket stort antal deltagare. Barns entusiasm och godtrogenhet får inte utnyttjas eller missbrukas.

I vissa sammanhang kan det vara lämpligt att få en förälders samtycke, till exempel när en vinst kan ge effekter även för andra än barnet. När det gäller pristävlingar på Internet, som riktar sig till barn och ungdom, hänvisas till ”De Nordiska Konsumentombudsmännens gemensamma ståndpunkt om handel och marknadsföring på Internet”.

Skatt

Vinst i svenskt lotteri eller på svensk premieobligation är inte skattepliktig enligt inkomstskattelagen (1999:1229). I stället ska anordnaren av lotteriet betala lotteriskatt i den utsträckning som framgår av lagen (1991:1482) om lotteriskatt. Vinst i lotterier eller vid vinstdragning på premieobligationer som anordnas inom EU/EES-området är inte heller skattepliktiga. I övriga utländska lotterier är vinster över 100 kronor skattepliktiga som inkomst av kapital.

Till skillnad från vad som gäller för lotterier och premieobligationer inom EU/EES-området är vinster vid pristävlingar i regel skattepliktiga enligt inkomstskattelagen. En pristävling är ett arrangemang som åtminstone delvis bygger på någon form av prestation.

Undantag från skatteplikt i pristävlingar har gjorts för småvinster i annat än pengar och som inte hänför sig till anställning eller uppdrag. Det vanligaste är vinster vid idrottstävlingar. Sådana vinster är skattefria om de avser rena minnesföremål, till exempel pokaler. För övriga vinster i föremål får värdet inte överstiga 0,03 prisbasbelopp avrundat till närmaste hundratal kronor, vilket motsvarar 1 300 kronor.

Tävlingsvinster som inte är skattefria enligt ovan beskattas som vanlig lön. Vinnaren är skyldig att redovisa vinsten i sin självdeklaration och den som betalat ut vinsten är skyldig att lämna kontrolluppgift på vinsten. Utbetalaren ska betala arbetsgivaravgifter om vinsten uppgår till 1 000 kronor. Handlar det om penningvinst som uppgår till 1 000 kronor ska utbetalaren dessutom göra skatteavdrag med 30 procent.

Vinster i pristävlingar som anordnas av en arbetsgivare för de anställda beskattas alltid som lön oavsett vinstens värde.

*På vår hemsida, lotteriinspektionen.se,
finns ytterligare information och dokument
som vi sammanställt för att underlätta ert
arbete i dessa frågor.*

LOTTERI
INSPEKTIONEN

Besöksadress: Finningevägen 54 B • **Postadress:** Box 199, 645 23 Strängnäs
Telefon: 0152-650 100 • **Telefax:** 0152-650 180

www.lotteriinspektionen.se